FL. MEROBAUDIS

CARMINUM PANEGYRICIQUE

RELIQUIÆ

EX MEMBRANIS SANGALLENSIBUS

EDITÆ A

B. G. NIEBUHRIO C. F.

EDITIO ALTERA, EMENDATIOR.

BONNAE, 1824.
Sumptibus EDUARDI WEBERI.

VIRIS CLARISSIMIS ET REVERENDISSIMIS

DOMNO

JOHANNI NEPOMUCENO HAUNTINGER

SUPREMO BIBLIOTHECÆ SANGALLENSIS PRÆFECTO,

ET

DOMNO

ILDEPHONSO AB ARX

REGENTI SEMINARII

NIEBUHRIUS S. D.

Petii a vobis, viri clarissimi, ut mihi liceret nominibus vestris inscripta edere, quae in bibliotheca, quam ita custoditis ut, quoties ab eruditis fructus aliquis insignis inde

percipiatur, id vobis gratissimum eveniat, vobis indicantibus, legi exscripsique: non quod ignorarem quam sint ista exigua; ornatu quoque, quem ab accurata commentatione accipere possent, orbata: sed grati animi testificationem, singularisque observantiae pignus, qua vobis obstrictus sum, publice exstare cupiebam. Itaque pro eo quoque vobis gratias ago quod hoc a vobis impetrari sivistis. Valete, viri clarissimi, amicique discedentis estote memores.

Scribeb. Sangalli, pr. Id. Iulias 1823.

Inter codices bibliothecae Sangallensis plures exstare rescriptos, quaerenti mihi Arxius, v. cl., indicavit; ac mox omnes collectos ad inspiciendum obtulit. Etenim iam dudum, accurate examinatis singulis codicibus, sicubi aliquid huius generis conspiceret, non solum id non inobservatum neglexerat; verum etiam, adhibito medicamento efficacissimo, quid olim scriptum fuisset, investigaverat: itaque probe cognoverat, mihique indicavit, in reliquis quidem codicibus aut librorum sacrorum, aut sanctorum patrum paginas deletas haberi: unum esse in quo carminis latini reliquiae appareant: inter has, ubi litterarum ductus minus evanuerint, aliquot se legisse versus, quos neque memoria sibi in poëtarum, quos classicos vocamus, libris indicaverit, neque quaerendo invenerit: ceterum se, propter debilitatam oculorum aciem, ab accuratiore inquisitione abstinere debuisse: eam se cupere ab aliquo institui, cui et visus firmior, et usus tractandarum deletitiarum membranarum sit.

Igitur non concedente solum, sed hortante atque plaudente, egregio viro, opus aggressus sum; rem plane ut ipse mihi indicaverat inveni: ea scilicet quae his pagellis continentur inedita esse: legique redivivas litteras, ut in hoc negotio evenire solet, modo sine ullo labore; modo enixa oculorum animique contentione aegerrime assecutus

evanidos ductus, erasis quae abluendo deleri non potuerant: nonnulla, post multiplices conatus, desperata reliqui. Verum de codicum rescriptorum ratione, de qua saepe atque cum cura traditum est, plura dicere nihil attinet.

Paucis igitur quae de membranis, quibus haec fragmenta continentur, dicenda sunt, absolvam. Octo folia sunt: quorum duo paria ad octavum discerpti libri quaternionem pertinent, primum scilicet atque sive secundum sive tertium eiusdem par: de duobus reliquis ne id quidem omni dubio caret ea ad unum eundemque quaternionem pertinere. Cuncta folia, ut ad eundem modulum cum ceteris, quae ad conficiendum novum codicem librarius congesserat, redigerentur, aut a superiore aut ab inferiore ora, resectis cum margine aliquot versibus, quorum numerus determinari nequit, deminutionem passa sunt: quod ad latitudinem attinet, in uno pari utriusque folii ora cum extremis versuum litteris abscissa est; in reliquis tribus, mutata ad angustiorem modulum plicatura, alterum folium intonsum remansit, alterius paulo plus quadrante resectum fuit. Membrana tenerrima est: litterae, praeter subscriptionem praefationis, ex earum genere sunt quas vulgo unciales vocant; iis similes quibus Gaii institutiones scriptae sunt: ita decorae, ut nihil possit videri elegantius: iam vero, ut hic codex mox post editum ab auctore panegyricum scriptus fuerit, tamen anno 446 recentior foret.

Auctoris nomen, si quidem solito more in superiore paginarum ora inscriptum exstabat, abscissum periit. Qui si ad auream aetatem pertineret, levi negotio, et minime fallacibus indiciis, agnosceretur: in ferrei aevi limine, temporibusque quorum omnis accuratior notitia intercidit, nihil certi statuere liceret, nisi unico fortunae munere monumentum in lucem prodisset quod omnem dubitationem tollere videtur. Poëtas qui post Claudianum, Aëtio

rem publicam tenente, in praecipuo honore fuerint, Sidonius (ad Felicem, IX. 278 - 302.) tres enumerat: ac licet minime dubium sit longe plures eodem aevo se carminibus delectasse, iniuriam tamen faceret Arverno, erudito sane viro, si quis crederet eiusmodi poëmata, qualia sunt quorum reliquias hic legimus, ab illo nescio quibus aliis posthabita esse. Dum vero inter hos nostrorum carminum auctorem quaerimus, excludendus est Bonifacii cliens Gallicanus; inter duos qui restant, Quintianum et Hispanum illum, quem Sirmondus Merobaudem esse acute intellexit, incerti haesitaremus, nisi aliud argumentum accessisset. nam ille quidem Aëtii laudes cecinisse, hic statuae honore auctus esse dicitur; id quod utrumque in panegyrici auctorem convenit. Sed quod litem dirimere dixi, hoc est: ante hos X annos, egestis ex Ulpii fori area ruderibus, inventa fuit basis statuae Flavio Merobaudi cum luculento titulo positae, quem cl. Fea, strenuissimus antiquitatis explorator, evulgavit, eruditeque illustravit. Integrum apponam, quoniam libellum, quo exhibetur, paucis in Germania visum esse arbitror:

Fl. Merobaudi VS com. sc. — Fl. Merobaudi, æque forti et docto viro, tam facere laudanda quam aliorum facta laudare praecipuo: castrensi experientia claro; facundia vel otiosorum studia supergresso: cui a crepundiis par virtutis et eloquentiae cura, ingenium, ita fortitudini ut doctrinae natum, stilo et gladio pariter exercuit. Nec in umbra, vel latebris, mentis vigorem scholari tantum otio torpere passus, inter arma litteris militabat, et in Alpibus acuebat eloquium. Ideo illi cessit in præmium non verbena vilis, nec otiosa hedera, honor capitis Heliconius, sed imago ære formata, quo rari exempli viros, seu in castris probatos, seu optimos vatum, antiquitas honorabat. Quod huic quoque cum augustissimis Roma principibus,

Theodosio et Placido Valentiniano, rerum dominis, in foro Ulpio detulerunt: remunerantes in viro antiquæ nobilitatis, novæ gloriæ, vel industriam militarem, vel carmen, cuius præconio gloria triumfali crevit imperio. — Dedicata IIII. Kal. Aug. Conss. DD. NN. Theodosio XV. et Valentiniano IIII.

Iam vero quae hic et in panegyrici praefatione leguntur ita plane gemina sunt, ut orator ex inscriptione, publico honoris monumento, laudes suas transtulisse videatur. Hic legimus, *imaginem ære formatam in præmium cessisse Merobaudi;* illic, *victuro ære formatum oratorem:* hic, *Romam cum principibus;* illic, *Romam cum principe,* hunc honorem detulisse: hic, *eius præconio gloriam triumphali crevisse imperio;* illic, *pro laudibus Aëtii* statuam decretam esse. Ea dedicata fuit anno 435: consulatus, qui panegyrico ornatur, post undecim annos subsecutus est: verum summi quidem honoris nomen nuper sibi collatum esse; de tempore quo statuam acceperit nihil omnino memorat.

Neque est quod suspicetur aliquis, fieri posse ut Quintianus, quem laudes Aëtii cecinisse constat, eodem honore ornatus fuerit: nam Sidonius, qui statuae Merobaudi tributae, ut rei maxime ad memoriam insignis, meminit, dum Quintianum hedera ter coronatum esse dicit, maiorem honorem ei obtigisse haud dubie negat: hederae autem coronam doctarum frontium praemium minus illustre fuisse, ex allatis inscriptionis verbis patet: quem morem coronandorum poëtarum, cum poësi ipsa, cui semper aliquis honos mansit, etiam rudibus, quae secuta sunt, saeculis perdurasse arbitror. Denique statuae honorem perpaucis poëtis oratoribusve tributum esse, vel inde colligimus, quod et Sidonius et Idatius, in brevissima Merobaudis mentione, de eo praecipue verba fecerunt.

Itaque de panegyrico quidem Merobaudi vindicando, nisi quis omnino coniecturas ab his studiis pellit, quae

sine earum ope saepe progredi nequeunt, vix quemquam dubitaturum esse arbitror: quo concesso, de eo tamen controversia moveri poterit, sintne ad eundem auctorem referenda minora carmina quae praecedunt? verum ut id affirmemus et ipsa paginarum connexio suadet, et quod in panegyrico (v. 130) et in IV carmine (v. 46) Aëtium puerum *mundi pretium* fuisse ait: tum sermo, quum v. gr. voce *primævus* ita delectetur poëta, ut id in his paucis paginis ter occurrat. Non tamen rem dissimulabo quae summam difficultatem habere videatur: etenim, qui in panegyrico mores antiquos, priscasque virtutes simul cum patriis sacris intercidisse criminetur, potestne inter Christianos censeri? praesertim qui hoc ipsum paganis exprobrantibus verum esse negare solebant. Contra autem in genethliaco, neque minus in elegis de triclinio Valentiniani Imp., de baptismate ea leguntur quae Christianum auctorem prodere videantur. Ego vero antea ex his laqueis ita me expediebam ut gentilem fuisse poëtam censerem: sic enim argumentabar: ethnicos, fracta semel antiqua religione, potuisse sine sacrilegii reprehensione, Christianorum sermonem simulare; idque eos fecisse Procopii exemplo in libellis de aedificiis probabam. Atque ad hanc sacrorum confusionem, quam, ex quo Christiani dominabantur, calliditas suadebat, superstitionem praecessisse indicabam: quum, iam inde a principiis ecclesiae, gentiles Christiana sacra, quasi Isiaca aut Mithriaca, expeterent; ac praecipue baptisma, oleique sacri in morbis unctionem. Denique attendere iubebam quam parum orthodoxe dicta sint quae de baptismate, sane non absque pia quadam elegantia, canit: nam qui (IV. 26.) *Deum, arcana laticum receptum unda, crimina pellere*, dicat, eum consubstantiationem aliquam divinae essentiae cum aqua in sacro lavacro adhibita sibi fingere, monebam; id vero vix in christianum cadere.

Haec meditabar Sangalli, Sidonio Sirmondiano destitutus: quem si inspicere potuissem tota argumentatio concidisset. Carmen enim Merobaudis de Christo exstare docet doctissimus ille Sidonii enarrator: id, hoc indicio, facile in Fabricii collectione inveni, inscriptum *Merobaudis Hispani Scholastici* : porro hunc titulum in vetustissimo libro, ex quo Fabricius se edere dicit, ita scriptum exstitisse, nemo dubitabit. Idem tamen poëma inter Claudiani quoque epigrammata exstat («Proles vera Dei«), scilicet unum ex quatuor illis carminibus quae Io. Camers addidit, nemo alius hactenus, quum plurimi in conferendis Claudiani codicibus laborarint, in scriptis libris invenit: ac sane fieri potest ut Camers non codicis auctoritate sed coniectura, propter Carmen Paschale, quod Claudiani esse crediderit, motus, illi adscriberet quae eum auctorem habere nequeunt. Fabricius luculentum illud carmen a Camerte editum esse : editores Claudiani cuncti id, cum non spernenda lectionis varietate, apud Fabricium inveniri, pariter ignoraverunt.

Huius igitur tam manifesti ac non suspecti testimonii fidem cavillationibus elevare velle, viro gravi indignum foret: nam, ut inesse carmini quae parum orthodoxam opinionem prodant, Gesnero concedamus, ethnicum Christianae religionis mysteria ita accurate tractasse, quae Barthii opinio est (Adv. I. 7.) nunquam nobis persuaderi sinemus. Itaque, quod unum superest, fateamur, quamquam non sine stupore, statuendum esse, exstitisse sub Leone magno Pontifice Christianos, qui, quum ab impietate longe abessent, nihilominus quaedam ex illis criminibus quae maiores in fidem Christianam conferri indignabantur, pro veris admitterent: atque in eorum numero esse Merobaudem.

Carmen quod, inter opera Claudiani relatum, vulgo obvium est, addere non placuit: eos vero quibus ad scrip-

tos codices aditus patet, rogo hortorque ut quatuor illa carmina quae Camerti debentur, sollicite quaerant: ex quibus disticha de miraculis Christi pariter Merobaudem nostrum auctorem habere, valde probabile est. Imo idem de Carmine Paschali suspicor: at carmen de Hercule prorsus diversum colorem habet.

De pretio anecdotorum editorem dicere, periculosum est; neque magnopere metuo ne, vel silente me, Merobaudes meus contemnendus poëta videri possit. Multa profecto his carminibus insunt fortiter cogitata, plurima eleganter dicta: nunquam ineptit: raro, id quod aevi vitium est, tumet. Sit in hoc quaedam editoris φιλοστοργία: tamen hanc reprehensionem non adeo vereor, ut non fatear, cupere me, eum Claudiano, cui aetati proximus est, poëtica quoque laude vix inferiorem censeri. Scilicet, id quod inscriptionis elogium praedicat, ingenium armis pariter ac stilo exercuerat; plus in castris quam in scholarum otio versatus. In universum autem hoc tenendum est, illo saeculo quo orbis Romanus concidebat, longe plura amplioraque ingenia viguisse quam iis quae proxime praecesserant: summum enim discrimen, quo urgente uniuscuiusque privati hominis salus a rei publicae salute pendebat, animos ex diutino torpore excitatos graviorum rerum cogitationibus implebat: viros autem magnos, in mediis periculis discriminibusque natos et factos, inter antiquarum virtutum ruinas eminentes, et quorum immensis laboribus reliquiae imperii sustinebantur, sincere et ex animo praedicabant, admirabanturque. Quippe Traiani aevo neque clades acceptae, neque parti triumphi, condicionem Italorum mutabant: verum a virtute et felicitate Aëtii, eiusque prudentia, pendebat, utrum Romae et in Italia secure viveretur, an barbarorum saevitia usque in remotissimos angulos grassaretur. Huius aevi, in quo armorum

gloria Aëtius ipse, ac Bonifacius, pauloque iuniores Maiorianus et Sebastianus, florebant; viri, vix ulli priorum saeculorum duci secundi: in quo non pauci senes superstites erant qui Claudianum audissent, et quod D. Augustinum quodammodo sibi tribuere poterat: huius, inquam, aevi, nullum supererat ingenii monumentum; atque ipsa ingentia Aëtii facta, praeter brevissimam in chronicis mentionem, memoriae hominum fere erepta fuerunt: itaque singularis horum fragmentorum dos est, quod et ad rerum gestarum notitiam nonnihil conferunt, et aevum ipsum, qualesque illo tempore fuerint litterae, hominesque eruditi, ante oculos sistunt.

Editoris officium, in huiusmodi reliquiis recensendis, vel praecipue circa supplementa versuum truncatorum versari, libenter agnosco: eumque demum, qui ea quae fracta et deformata invenerit ad integritatem restituat, de scriptore, cuius salus tuenda divinitus ipsi obtigerit, bene mereri censeo: hoc etiam addo, me arbitrari, esse admodum pauca in hoc genere, quae ingenii vis cum doctrina et gnava industria coniuncta, assequi nequeat. Iam vero hoc ita dico ut me ipsum condemnem: quippe qui, praesertim panegyrici praefationem tot vulneribus confossam reliquerim: in eo tantum aliquid laudis mihi tribuo quod nihil posui de quo aliquo modo addubitari posse videretur. Utinam acutiores eruditioresque in poëta non malo sanando artem ingeniumque exercere non dedignentur!

Restat ut paucis de codice dicam ad quem conficiendum Merobaudis reliquiae adhibitae fuerunt. Is numero 908 designatur; saeculo nono scriptus, vocabularium continet, ineditum quidem, sed minimi pretii: satis spissus, praeter pauca folia, totus rescriptus est, adhibitis diversissimorum librorum partibus. Inter has, cum iis quae hic edo, facile eminent folia quae antiquissimae liturgiae par-

tes exhibent: de quarum editione, quatenus legi poterunt, exorari se passurum esse ARXIUM, confido. Nemo autem, credo, reprehendet quod nugas spreverim quae non paucas paginas implent, de divinatione ex somniis ut videtur. Quatuor folia, cum duorum segmentis, ex codice Digestorum de mulomedicina, quae sub Vegetii nomine circumferuntur, primique eorum libri, supersunt. Is codex, saeculo VII aut VIII scriptus, ipse rescripta folia complectebatur: unum certe tabellionum scripturam sub Vegetianis elucentem clare prodit: qua quid contineatur expedire non potui. Haec autem fragmenta cum Corbiensi antiquissimo codice, quatenus is propter lacunas conferri potest, fere usque ad minima conveniunt; nisi quod sermo semibarbarus plurimis locis aperte patet; cuiusmodi variantes is qui Corbiensem contulit fortasse cum aliis manifestis mendis enotare sprevit. Reliqua ad epistolas Paulinas, versionemque Ieremiae prophetae a vulgata longe diversam, et sancti alicuius patris librum mihi ignotum pertinent.

Festinata priore huius libelli editione, pluribus locis in discriminandis litteris quae in membranis supersunt, quasque supplevi, erratum fuit; id tamen circa res adeo tenues versatur, ut de iteranda editione non cogitassem, nisi amici coniecturas mihi obtulissent, atque ipse earum difficultatum solutionem invenissem quae me maxime torserant. Eruditi, quorum egregia inventa profero, sunt Bluhmius, iam inter ICtos nobilitatus; et Comes Iacobus Leopardius, Recanatensis Picens: quem Italiae suae iam nunc conspicuum ornamentum esse, popularibus meis nuntio; in diesque eum ad maiorem claritatem perventurum esse, spondeo: ego vero, qui candidissimum praeclari adolescentis ingenium, non secus quam egregiam doctrinam, valde diligam, omni eius honore et incremento laetabor.

CARMEN I.

(*TRICLINIUM PLACIDI VALENTINIANI AUG.*)

* * *

Incumbit foribus pictae Concordia mensae,
Purpureique sacer sexus uterque laris;
Aeternas ubi festa dapes conuiuia gestant,
Purpureisque nitent regia fulcra toris.
Ipse micans tecti medium cum coniuge princeps
Lucida ceu summi possidet astra poli.
Terrarum ueneranda salus: pro praeside nostro
Amissas subito flet nouus exul opes.
Cui natura dedit, uictoria reddidit orbem,
Claraque longinquos praebuit aula toros.
Hic, ubi sacra parens placidi petit oscula nati,
Castalium credas cum genetrice Deum:

Augusti nomen, quem poëta celebrare studet, verbo *placidi* (v. 11.) innui videtur: omnia certe in Valentinianum apte conveniunt. *Victoria* de Iohanne tyranno imperium avitum reddiderat puero: et *aula* Constantinopolitana nuptias Eudoxiae praebuerat: *mater* (v. 11.) Galla Placidia est: *soror* (v. 13) Honoria: *coniux* (v. 15) Eudoxia, Theodosii filia. *Subolem* (v. 19) de Eudoxia accipere licet, Valentiniani filia maiore: sed cur *nepotem*

Cum soror adsistit, nitidae candentia Luna*e*
Sidera fraterna luce micare putes:
Si coniux aderit, dicas Nereia Peli
Aemonio Thetidos foedera iuncta toro.
Hac etiam de prole licet sperare nepotem
Cui Larisa suum conferat una uirum.
En noua iam suboles, quae uix modo missa sub *auras*
Mystica iam tenero pectore sacra gerit.
Vagitu confessa: Deum sentire putare*s*;
Mollia sic tremulo mouerat ora sono.
O felix! uno geminam cui tempore uitam || ·981 ·d

*

CARMEN II.

*

*

*Silu*a uiret, pulchram Domini sortita iuuentam.
*I*psaque primaeuo lumine tecta nitent:
*Qu*ae Foebi flammata rotis et principis ostro
Aetheris ac terrae sidera mixta tenent.

sperat poëta, non *filium?* Theodosium igitur Placidiamque unice respiciebat? v. 1. pr. m. *Concordiae.* v. 15. pr. m. omiserat *dicas;* ac in fine versus scripserat omissum in sequentis initio *Aemonio.* v. 16. Cod. *Tethidos.* v. 21. pr. m. *uagitum.* Monere vix opus est, quae initio aut fine versuum inclinatis litteris scribuntur, mea pro abscissis supplementa esse: singulas in mediis versibus litteras, pro exesis. — De initiatione puellulae regiae per sacrum fontem facta sermonem esse, cuivis apparet — eodem modo quo carmine IV. de infante Aëtii.

Abscissa superiore paginae parte quot versus interciderint, nulla inveniri potest coniectura: sed in hac lacuna, absoluto carmine quod praecedit, alterum ab eo diversum

*Mar*moreos rigat unda lacus, fictasque metallis
 *C*ornigeras rapido proluit amne feras:
*Tur*baque festinis onerat crystalla fluentis;
 *G*emma uehit laticem quae fuit ante latex.
*Cul*mina celsa tenet socia cum coniuge princeps,
 *C*uius sacra petit pignora mundus ouans.
*Mi*ra fides! optare licet, qui sceptra capessant:
 *N*ec numerum regum poscere uota timent.
Sic dominos secura sui de stemmate regni
 *C*ontinuat proprios dum creat aula nouos.

CARMEN III.

*VI*RIDIARIS VIRI INL. FAUSTI.

*Ex*plicat aestiuas ramis errantibus umbras
 *F*rigoris arcani silua referta gelu:
Nec commune sibi tempus permittit et anno,
 *Pr*iuatamque hiemem frondea tecta tenent.

incepisse, propterea haud dubitanter statuo, quod alias bis eadem dixisset non absurdus poëta: — absolutoque disticho duodecimo primum carmen apte concluditur. Ut illo triclinium, sic hoc hortos laudare videtur. Secundi distichi sensus valde obscurus est: licetne de vitris purpura coloratis cogitare, per quae immissi solis radii lumen purpureum spargant? *Cornigerae pecudes* (II. v. 6.) sunt cervi ex auro facti, quorum circa fontem dispositorum mentio apud Anastasium in baptisterii descriptione occurrit: nisi tamen de museo opere intelligere placet, in imo lacu marmoreo. *Aula*, quae novos *dominos* crearet, Theodosii iunioris Augusti est, per quem Valentinianus in Occidente regnabat.

Ad Carmen III. Rubricae deletae medicamento parum iuvantur: obscuratumque continuis nimbis solis lumen adeo mihi offecit, ut absoluta demum libelli impressione, tandem sereno die aditus,

. . . er tonsa comas Spartani marmoris instar
*Por*rigit excisum buxus amoena latus:
*Qua*m nec Achaemeniae possent penetrare sagittae ||

p. 185.

. . Marti iunxit amica Venus.

CARMEN IV.

(*NATALIS FILII AËTII PATRICII.*)

Annus panditur ecce iam secundus,
Et festum puero diem reducit,
Quo uitalibus inchoatus auris
Infusi bibit aetheris uigorem.
Omnes nunc Latiae fauete Musae,
Omnes nunc Latiae uirete siluae:
Vernent limina, laureisque sertis

Fausti nomen clare legerim; ac simul vestigia ductuum haud dubia cernerem ante id quod tum perspicue vidi *ridiaris* esse. De quo quum nihil comperisset Leopardius, nihilominus egregie coniecit legendum esse *Viridiarium*: quod ita amplector ut membranis obsecutus servem *Viridiaris*: de qua rusticae linguae forma vulgare italicum *Verziere* omnem dubitationem tollit. Neutram terminationem in masculinam, ac deinde *ius* in *is* mutatum abiisse, secundum analogiam est, quae in formanda lingua rustica, sensim in vulgarem deflectente, observatur. — Faustus, cuius hortos Merobaudes, ut Statius Sidoniusque amicorum villas, laudat, Anicius Acilius Glabrio Faustus est: consul anni 438, postquam anno 424 urbem praefectus rexerat. – v.5. An *c* littera ante *er* fuerit, minime exploratum est: ita *nuper* supplere ausim.

Ad *hemistichium*. Hic et alibi, resecta per obliquum membrana, pars versus omnino periit: quarum aliquid conspicitur, nonnisi dimidiatae supersunt litterae.

Ad Carmen IV. Filius Aëtii, cui hoc genethliacon

Inserpant hederae uagante nexu:
Exultet placido tumore Tybris,
Et nulla rutilus, nec asper, unda,
Hibernis uada molliat serenis:
Laxet pectora bellicosa ductor
Et dignus rude, lacteamque prolem
Nodosis ferus ambiat lacertis.
Adsit cum socio parente coniunx;
Coniunx, non leuibus canenda musis;
Heroum suboles, propago regum;
Cuius gloria feminam superstat:
Quae non, ut Thetis, anxium pauorem
Secretis Stygos abluit sub undis,
Et natum trepidis anhela curis
Contra fata Deum, metusque leti || p. 18.

*

*

*

Primaeuos pueri rec*entis* art*us*
Plenis numine fontibus rigauit:
Qua puri Deus arbiter lauacri,
Arcana laticum receptus unda,
Pellit crimina, nec sinit fuisse;

dictum est, si tamen ultra infantiam vixit, Gaudentius fuerit, avi nomine dictus; quem, dum pater viveret, principalibus nuptiis destinatum, Geisericus, direpta urbe, in Africam abduxit. Quippe Carpilio haud paulo maior natu fuit, qui legatione ad Attilam functus est. v. 17. pr. m. *rerum.* — Renatus Frigeridus, apud Gregorium Turonensem II. 8. Aëtium Carpilionis generum fuisse tradit: qui Car-

Et uitam nouat, obruitque poenam.
His te primitiis, puer, sacratum
Excepit gremio micante Roma:
Et nudi lateris recincta uestem,
Quae bellis procul omnibus patebat,
Nutricem tibi praebuit papillam.
Felix distulit, adtulitque partum
Lucinae mora: praestitit morari
Ut spebus timidis diu negatus,
Et ciuis dominae futurus urbi,
Natalem tibi regiam Quirini
Et primas Latii domos uideres:
Proles Martia, Martios penates.
Hoc iam clarior inclyto parente,
Quod uix puberibus pater sub annis,
Obiectus Geticis puer cateruis,
Bellorum mora, foederis sequester,
Intentas Latio faces remouit,
Ac mundi pretium fuit pauentis. || ·181 ·d

pilio quis tandem fuerit, equidem plane ignoro. Virum, qui inter barbaros educatus, maxima cum iis familiaritate usus est, secundis nuptiis barbaram uxorem duxisse, facile credi potest: ac de barbara origine intelligendum esse, quod eius uxor *regum propago* dicitur. - ad v. 41. Idem Renatus Frigeridus ap. Gregorium Turon. l. c. *Aëtius — a puero Praetorianus, tribus annis Alarici obses, dehinc Chunorum.* cf. panegyricum v. 127. seqq. — pr. m, *hic.* — ad v. 44. Ed. pr. prave: *foederum.*

(*FL. MEROBAUDIS IN III. CONSULATUM AETII PATRICII PANEGYRICUS.*)

PRAEFATIONIS

FRAGMENTUM I.

* * *

. . . . una tua p . . . us quam ana . . . . | nihil quod cupias latere deprehendi *potest : de* | nique omnia agis ut qui scias in conspec*tu et iudi* | cio omnium esse quod gesseris. |

Ad Panegyricum. Ut Claudianus Stilichonis ipsiusque Augusti consulatus, ita Merobaudes Aëtii fasces celebrat: hoc ab illo diversus quod praefationem non metro conditam, sed ad orationis modum praeposuit. De consulatu agi, plurima evidentissime indicant: v. 30. 31. 36. *Togae praemia*, *pacàta curulis, festa ducis:* iterumque v. 44. *curulis* : v. 13. *Consulis* mentio, cuius leges acceperint Aremorici : denique v. 46. *fasces :* – quum autem ter Consul fuerit Aëtius, tertium Consulatum intelligendum esse quo cum Symmacho processit, (a. 446.), et v. 43. 44. indicant, et adhuc clarius iis comprobatur quae v. 24 - 29. de pace cum Geiserico facta memorantur : cum quo pax bis inita est, annis 435 et 442: verum prior intelligi nequit propter mentionem Carthaginis captae, qua urbe Vandalus per dolum et periurium anno demum 439 potitus est.

Ad *Praefationis Fragm.* I. v. 1. Huius quoque versus litterae, quae non omnino abscissae sunt, vix dimidiatae exstant, atque aegre divinantur. v. 6. Agnoscimus latini-

Lateant ergo hii quos deprehendi pude*t : etenim* | bonae conuersationis est nimis pete*re conspec* | tum. Et tamen mali frustra arbitros f*ugiunt.* | Quid enim eis prodest non habere co*nscios, cum* | habent conscientiam? Veniant sane ad *te quos uo* | lunt arbitri, quam uolunt seueri iudic*es morum* | atque uirtutum: nec tantum Catones nost*ri, sed pe* | regrina Lacedaemoniorum et Athen*iensium* | nomina: nullum profecto tempus, null*um diem,* | nullam denique horam in actibus tuis qua*m non admi* | rentur inuenient. Tibi enim cubil*e caua ru* | pes, aut tenue uelamen in caespite; nox *in uigiliis,* | dies in laboribus; iniuria iam pro uolunta*te; lorica* | non tam munimen quam uestimentum; *coena* | non adparatus sed conuersatio; postre*mo* ..... | qui aliis procinctus, tibi usus est. |

Nec inmerito te ita communem alacrit*ati ac la-* | bori, labori ac potestati, natura forma*uit*..... | ore ciiumgra.uares la.oran.ra...... | proximitas tua i.. uelocitatem tuam...... || ·961 ·d

* * *

tatem illius saeculi. — v. 11. Cod. *adque.* v. 13. id. *Lacaedemoniorum :* eodem vitio quod in codice romano de re publica regnat. v. 15. ubi *cubile* scripsi, librarius *civile* scripsisse videtur: (ultima littera e resectarum numero est:) deinde *i* expunctum, *b* superscriptum fuit. v. 16 et 21. supplementa quae Bluhmius mihi proposuit iis praetuli quae ipse dederam. v. 17. Vocabulum *iniuria* valde dubium esse videtur: omninoque hanc paginam iterum inspici cupio. — Quum autem tota admodum aegre legatur, tum vero multo maxime infimi versus: membrana, quae quum tenuissima tum scalpro attrita est, vi attramenti a posteriore par-

.....a tentorio.. ac quamq....... | ..... *t*entorium ducit. Tunc si quid a bellis | *uacat*, *a*ut situs urbium, aut angustias montium, | *aut plana* camporum, aut fluminum transitus, aut | *uiarum* spatia metiris, atque ibi quis pediti, quis | *equiti*, accommodatior locus, quis excursui | *aptior*, *qu*is receptui tutior, quis stationi uberi|*or*, *explor*as. Ita ad bellum proficit etiam ipsa in|*termissi*o bellorum. Iam uero, praeter Mar|*tios labor*es, cuius tanta in consiliis alacritas, in | *iudiciis* seueritas, in conloquiis mansuetu|*do*, *in uult*u aequalitas, in ira breuitas, in amore | *diuturn*itas? O fortunatissimum orationis | *meae te*mpus! uera me dicere omnes fatentur | ....r hactenus me de actibus tuis aliquanta | ...... et quidem multum dicturo obest igno|*rantia*. *D*ebet nosse quem loquitur: nec sola | *illa de u*iris fortibus praedicanda sunt quae pu|*blica fa*ma denuntiat. Nam et cum uictoria per | ......, tum designatur hoc nomine quidquid | *contulerit* fauens fortuna bellorum: non tamen | *monum*entum implet animos ut si ipsa itinera | *atque ag*mina, et imago certaminum, et uulnera, | *et proeli*a, et hostili caede puluis cruentatus || p. 196.

te exesa, ita, ut quot in illa litterarum ductus, totidem hic appareant foramina. Igitur v. 22. et 23. aliquot litterae ex his quas indicavi, incertae sunt. — p. 2. v. 4. *plana camporum*, ab huius aevi latinitate abhorrere non credo. — v. 11. Leopardius mallet: *in moribus* seu. — pr. m. *salubritas*. v. 22. pr. m. *impleat*. De arcu triumphali sermo esse videtur.

FRAGMENTUM II.

* * *

lentem in collegium togae Senatus adsciuit. | Pro his me laudibus tuis Roma cum principe uic|turo aere formauit: pro his denique nuper ad ho|noris maximi nomen ille nascenti soli prox*i*|mus Imperator euexit. Intellexit enim qua fide eius pr*ae*-|sentis gesta memorarem, qui de absentis | meritis non tacerem. Iam considera, ductor | inuicte, quanta tibi haec agenti praemia deb*e*|antur, pro quibus mihi tanta sunt conlata refe|renti. Tibi quidem nullum commune praemi|um, nec par ceteris honor, aut laus aliqua usit*a*|ta referenda est. Habes tamen praemiatrice*m* | conscientiam tuam. Etenim recte factorum | summus fructus est fecisse: nec ullum uirt*u*|tum pretium dignum ipsis extra ipsas est. Erg*o* | uel ego, uel alii qui in hac dicendi professione | sunt, quotiens de actibus tuis aliqua disserimus, | aut ingenia nostra exercemus, aut uota cete*rorum:* | tu tibi inniteris, ad te respicis, nec ullum quod | imitari uelis exemplar extra

Fragm. II. p. 1. v. 1. *Collegium togae* de Senatu intelligo, ut togae usus, iam diu ante ex vita communi abolitus, in curia retentus fuerit. v. 2. seqq. Vide quae in praefatione de hoc loco dixi. — *Roma cum principe*, fere sollemnis in hoc negotio locutio esse videtur: ut in epigrammate de Claudiano: Ῥώμη καὶ βασιλεῖς. v. 3. *honor maximus* certe consulatus est, verum eius *nomen* non de fascibus, sed de codicillis consulatus interpretor. Ac profecto neque Merobaudis *huius*, neque alius cui haec oratio tribui posse videatur, nomen in illius aevi fastis signatum est. — v. 4. Im-

te quaeris: et *ta*|men nulla regio, nullus locus, nulla denique lin|gua laudibus tuis uacua est. Euntes in Thracia*m*|triumfum qui consiliis tuis intra Hispaniam || p. 193. d.

* * *

*q*ui aestimator es quam enormis ubique et quam | *i*nsueta gratulatio sit cum aliquis index de ac|*ti*bus tuis secunda loquitur. Praeter id enim quod | *i*n tè mundi amor consonat, quem probasti, tum | *i*n successibus tuis ueritas ipsa delectat: nemo | enim de fama dubitat, quotiens uicisse te nuntiat. | *D*elatus ego in augusti litoris sinum, qua Salonas usque | per anfractus terrae pronum pelagus | *i*nlabitur, nactus sum quendam qui se tuis re|centibus gestis interfuisse memoraret. | Gothorum, inquit, manus uniuersa cum | rege exierat Romana populatum. Hoc ut dux comperit — | *I*am non expectaui ut diceret: progressus est, ma|num contulit: neque enim haec a te acta dubitabam. | Quaesiui, statim, ubi? qualiter? quantosue fudis|ses? Tunc ille: ad montem, inquit, quem Colubra|rium quasi praescia uocauit antiquitas: in eo | enim nunc rei publicae uenena prostrata sunt maxima; | hostium

perator Orientis. — v. 5. *intellexit* ab emendatore additum fuit. — v. 8. post *tibi* pr. m. *a* scripserat. — v. 10. pr. m. *premium.* — v. 20. pr. m. *estra.* — v. 23. Quis iste triumphus fuerit, non expedio: vix enim de Walliae bello Vandalico intelligere licet, cuius eventus rei publicae exitiosus fuit. p. II. v. 1. pr. m. *enormes.* — v. 7. 8. verba: *qua Sal. usq. p. anf. ter. pr.* omissa a librario, ab emendatore ita inserta sunt,

partem improuisus, ut solet, neci dedit: | *f*usisque peditum copiis, quae plurimae erant, ipse | *p*alantes turmas persecutus, stantes robore, | *f*ugientes alacritate, conpressit. Nec multo | *p*ost rex ipse cum reliquis copiis suis adfuit, | *d*efixusque horrore subito calcata prope cadauera || p. 195. c

VIII

---

si hic litterae excusandae sunt. p. 183.

ExPlIcIt . PrAeFaTiO

Danuuii cum pace redit, Tanainque furore
Exuit, et nigro candentes aethere terras
Marte suo caruisse iubet. Dedit otia ferro
Caucasus, et saeui condemnant proelia reges.
Addidit hiberni famulantia foedera Rhenus
Orbis, et Hesperiis flecti contentus habenis
Gaudet ab alterna Thybrin sibi crescere ripa.
Lustrat Aremoricos iam mitior incola saltus;
Perdidit et mores tellus, adsuetaque saeuo
Crimine quaesitas siluis celare rapinas,

ut versus, quem 8 numeravi, inde oriretur. Idem emendator *pelagus* addidit, quod iam a pr. m. exstabat: hoc autem, ne bis compareret, linea transfixit. — v. 16. Cod. *inquid.* v. 24. pr. m. *subicalcata.* - ExPlIcIt PrAeFaTiO. Sic expediendus est librarii lusus eiusdem generis quo in aliis membranis E I I E pro *fElIcItEr* subscribitur: omissis alternis litteris quae alio colore interponendae essent, id quod fere neglectum esse videtur. PAFTO scriptum esse, schedae suadent ubi ductus litterarum effingere conatus sum: sunt autem quadratae; in quibus ad rescribendum deletis inter F et E aegerrime distinguitur: aliter, parum diversa ratione, supplendum esset PrAE*fa*TiO. — Ad carminis v. 4. C.

Discit inexpertis Cererem committere campis:
Caesareoque diu manus obluctata labori
Sustinet acceptas nostro sub consule leges:
Et quamuis Geticis sulcum confundat aratris,
Barbara uicinae refugit consortia gentis.
Hinc quoque, Tyrrhenis qua fluctibus ima resultat
Gallia, et aërii conscendens ardua montis
Limite nimboso terras perstringit Hiberas,
Nil nostri iam iuris erat. Sed belliger ultor
Captiuum reseravit iter, clausasque recepit
Expulso praedone uias, populosque relictis
Urbibus, et sociis confinia reddidit aruis.
Undique iam Scythicis erepta furoribus hostem

*

*

*

||
Insessor Libyes, quamuis, fatalibus armis p. 184.
Ausus Elissaei solium rescindere regni,
Milibus Arctois Tyrias conpleuerat arces,
Nunc hostem exutus pactis proprioribus arsit
Romanam uincire fidem, Latiosque parentes
Adnumerare sibi, sociamque intexere prolem.
Sic tranquilla togae recipit dum praemia ductor,

seui. — v. 7. Fateor me huius versus sensum non assequi. Ceterum de Rheno subacto non est poëtae mendacium; constat enim Francos ad Rhenum ab Aëtio ad obsequium redactos, Burgundionesque domitos, fuisse. — v. 12. Divi Iulii bellis adversus Venetos, ceterosque Aremoricos. v. 14. Igitur aut Aremorica ultra Ligerim, aut Gothorum regnum usque ad hunc fluvium porrigebatur. — v. 17. pr. m. *condens aper ard.* v. 20. Narbone ex obsidione erepto.

Pacatamque iubet lituos nescire curulem,
Ipsa triumphales habitus mirantia passim
Bella dedere locum. Scythici iuuat axe subacto
Cardinis, arcanis lustrare securibus urbem.
Ipse pater Mauors, Latii fatalis origo,
Festa ducis socii trucibus non inpedit armis.
Tela Dei, currusque silent; uacuique iugales
Pabula Rifaeis retegunt abstrusa pruinis.
Exarmat Bellona comas, galeamque remittens
Puluereum glauca crinem praecingit oliua,
Cristatamque docet foliis mansuescere frontem.
Hanc tot bella tibi requiem, Romane, dederunt.
Pax armis accita uenit. Victoria semper
Ductoris sociam traxit praelata curulem.
Post lauros rediere togae, meritumque secuti
Alta triumphorum relegunt uestigia fasces;
Nec certare ualent: uincit sua praemia uirtus,
Successumque labor superat. Quae munera fati
Acta uiri pensare queant? an nomina rara

||

* * *

— Romanas nuptias de quibus v. 27. seqq. sermo est, Eudoxiae, puellae Augustae, esse suspicor, quas iam tum Geisericus filio suo Hunerico expetiverit: cui post aliquot annos infelix captiva pro belli praeda cessit. — ad v. 50. Partes carminis, quas, a 50. usque ad 143. versum numeratas, media iis interposui quae in eo foliorum pari exstant quod nunc in codice paginas 194, a, b. 183, 184, exhibet, ad idem panegyricum carmen pertinere, manifesto apparet: locus quem iis assignavi a coniectura pendet. Nam cum reiecto altero pari in alium quaternionem, nimis longe ab initio distarent quae mox post praefationem locum habere

.......et Nili populis ploratus *Osiris.*
Despicimur: sic cuncta mei reuer*entia regni*
Alterna sub sorte perit. Depellim*ur axe,*
Nec terris regnare licet. Nec inulta *feremus*
Haec tamen: et nostris aderit sors iust*a querellis.*
Eliciam summo gentes Aquilone r*epostas,*
Fasiacoque pauens innabitur hospit*e gurges:*
Confundam populos: regnorum foeder*a rumpam:*
Nobilis et nostris miscebitur aula *procellis.*
Haec ait, et pigros Zephyris inuecta t*riones*
Nubila Rifaei penetrauerat algida *montis.*
Hic curua sub rupe sedens crude*lis Enyo*
Texerat annosa refugum sub pace f*eretrum.*
Huius luctus erat quod sit sine lucti*bus orbis:*
Laetis maesta gemit. Squalent infor*mia taetro*
Ora situ, siccique rigent in ueste cruo*res.*
Dura supinato pendent retinacula *collo;*
Languet apex galeae; clipei nec trist*is in orbe*
Lux rubet, et totae pereunt mucroni*bus hastae.*
Hanc ubi Diua nocens liquido de tram*ite uidit,*
Desilit, et tali residem licet excitat or*su:*

debent, sic coniicio: alterum par extremum quaternionis fuisse: (numerus enim, rescissa ima ora, exstare nequit): alterum in eodem tertium: ita et secundum, et medium intercidisse. - Narraverat poëta, vulgata fictione, Divam aliquam, romanae rei publicae infensam (*Divam nocentem* v. 69.) pacem turbasse quae orbem terrarum obtinuerit. Iam vero de pace annosa, praesertim illis temporibus, verba fieri, prorsus mirum videtur. — A prima manu, v. 51., *despicimus:* v. 56. *parens* scriptum fuerat. v. 61. Cod. *sub puppe* habet; neque emendator mendum sustulit, quod evidens est. Supplementa argumentis confirmare taedii

Quis miseros, Germana, tibi sopor ob*ruit artus*
Pace sub inmensa? quoniam tua pect*ora somno*
Mersit iniqua quies, inopes tua classi*ca*.... || P. 195. b.

*

*

*

*Indue mortal*es habitus, tege casside *uultus:*
*Urge truce*s in bella globos, Scythicasque faretras
*Egerat i*gnotis Tanais bacchatus in oris.
*Aeratas pro*sterne domus, et operta metallis
*Culmina, qua*e toto Latii conspeximus orbe.
*Una omnes i*n tela ruant: grauis ardeat auro
*Balteus : a*uratae circumdent tela faretrae:
*Aurea cris*patis insidat lamna lupatis:
Includant gemmae chalybem; ferroque micantes
*Fulgens a*uratis facibus lux induat enses.
*Moenia n*ulla tuos ualeant arcere furores:
*Roma, ipsi*que tremant furialia murmura reges.
*Tum supero*s terris atque hospita numina pelle:
*Romanos p*opulare Deos, et nullus in aris
*Vestae ex*oratae fotus strue palleat ignis.
*His instru*cta dolis Palatia celsa subibo;
*Maioru*m mores, et pectora prisca fugabo

plenum foret: neque iniqua postulatio est ut, qui ea sibi displicere dicent, exponant cur ita sentiant. Equidem quoties haesitarem, supplementis omnino abstinui. Quae in hac iterata editione v. 52. et 53. posui Leopardio debentur. — v. 74. Huius, ut supra v. 50. et infra v. 170. et 197. reliquiae dimidiatis litteris, imo vix certis litterarum vestigiis constant. — v. 77. pro *aeratas* maluissem *marmoreas*, sed litterarum numerum computare debebam: quo specta-

*Funditus: at*que simul, nullo discrimine rerum,
Spernantur fortes, nec sit reuerentia iustis.
*Attica n*eglecto pereat facundia Phoebo;
*Indign*is contingat honos, et pondera rerum
*Non uirt*us, sed casus agat, tristisque cupido:
Pectoribus saeui demens furor aestuet auri:
Omniaque haec sine mente Iouis, sine numine summo ||p. 193.

* * *

Et placidus sub pace pudor. Non proelia mandet,
Sed gerat; et priscis instauret fata triumfis.
Quem non praeda docens, aurique insana cupido,
Cogat inexhaustis animum permittere curis:
Sed ferri laudandus amor, Latiique cruoris
Indocilis, iugulisque madens hostilibus ensis,
Indomitum, mitemque probet. Nec uota cadebant
In dubium; notumque fuit quem posceret orbis.
Aëtium coniunctus amor populique patrumque,
Et procerum mens omnis habet; nec dicere mussant;
Reppetiere palam iam quod sententia mundi
Cunctorumque fides nullis auctoribus ambit:

to pro supplementis v. 87. et 92. alia mallem, ut pauciores litterae sint: verum de sensu non ambigo. v. 82. Cod. *calybem:* v. 91. pr. m. *discrime.* v. 93. Cod. *neclecto.* Post v. 97. intercidisse videntur duo folia, paulo amplius centum versibus. — Excitata Bellona, rebusque Romanis ad summum discrimen redactis, omnes consentiunt uno Aëtio duce rem publicam stare posse. — v. 100. *docens* in Cod. sic exstat: ubi h. v. a pr. m. *insania*: v. 101., *curuis* legebatur. v. 103. *ensis Latii cruoris indocilis*, intelligendus est qui eo nunquam imbutus fuerit. — v. 104. pr. m. *cedebant.* — v. 108. pr. m. *repperiere* (quod emendator in *redpetie-*

Fata iubent. Aderat studiis, iuuitque fauorem
Nota uiri uirtus, et magni gloria patris.
Nam claro genitore satus — sed forte parentem,
Caedibus Arctois et iusta sorte potitum,
Callidus, et falsa tectus prece perculit ensis,
Mercatum uita leti decus. Haut secus olim
Pugnaces Fabii patria pro gente cadebant,
Et Decius, propero lucem qui fine refudit,
Sed famam sine fine tenet: nam mortis amorem
Pensat laudis honor. Tanti sibi conscius heros
Sanguinis, emeritum praestantibus innouat actis || p. 188.

*
*
*

Ut uix prona nouis erexit gressibus ora,
Primaque reptatis niuibus uestigia fixit,
Mox iaculum petiere manus, lusitque gelatis
Imbribus, et siccis imitatus missile lymfis
Temptauit pugnas, tenerosque ad proelia ludos
Imbuit, et ueras iam tunc respexit ad hastas.
Nec mora, cum Scythicis succumberet ensibus orbis,
Telaque Tarpeias premerent Arctoa secures,
Hostilem fregit rabiem, pignusque superbi
Foederis, et mundi pretium fuit: — hinc modo uoti
Rata fides, ualidis quod dux premat impiger armis

re mutavit): — et, *sentia.* — v. 110. pr. m. *studiisq. iuuatq.* — v. 111. seqq. Gaudentius, magister equitum. Quae de eius morte hic traduntur, nova sunt. — v. 122. pr. m. *repitatis.* — Aëtius natus erat Dorostenae, in oppido Moesiae, quam Renatus Frigeridus Scythiam vocat: rigidissimarum hiemum terrae. — v. 127. Cod. *Scyticis.* — v. 129. seqq. De

Edomuit quos pace puer: — bellumque repressit,
Ignarus quid bella forent. Stupuere feroces
In tenero iam membra Getae. Rex ipse, uerendum
Miratus pueri decus, et prodentia fatum
Lumina, primaeuas dederat gestare faretras;
Laudabàtque manus librantem et tela gerentem,
Oblitus quod noster erat. Pro nescia regis
Corda, feris quanto populis discrimine constet
Quod Latium docet arma ducem! Sed nomine natum
Nuncupat, et mauult naturae dicere pignus,
Quam pacis. Tali teneros sub iudice primum
Gaudebat studiis flammare ferocibus annos || p.187.

* * *

Teutonicum Latiis hostem cum ster*neret armis*, p.194.a.
Tunc ad bella rudem, nec adulto Ma*rte ferocem*,
Ille tamen magnis opibus, Romaque uir*ente*,
Gallica bis quinos certamina traxi*t in annos*,
Et senior post bella redit. Nunc glo*ria maior*,
Quod iam barbaricae mutatos semi*ne terrae*,
Et bellare pares, uno quod tempore *uicit*;
Quod clausos castris hostes supera*uit*, *et arma*
Quae quondam uictoris erant hîc dex*tra recepit*

Aëtio, Alarici obside, v. Carm. III. v. 41. seqq. v. 131. pr. m. *ratas*. — Post v. 143. iterum ampla lacuna incidit. — v. 144. De Divo Iulio sermo est, cuius bella gallica cum rebus ab Aëtio in eadem provincia gestis conferuntur. In iis quae a versu 148. sequuntur, hoc clare video de bello agi quo Aëtius in Gallia ferocium hostium manum superaverit: Bagaudarum puto: conflatam ex barbaris, rusticisque exulibus. Hanc colluviem indicat v. 157.: eamque in resarciendo v. 149. cogitavi. Apparet oppugnationem castelli, quo Bagaudae post acceptam cladem se contulerint, describi.

Magnanimi luctata ducis. Nam claust*ra uetabant*,
Et turritus apex, ingestaque moenia *caelo*,
Naturam cumulante manu. Nec signi*fer ullus*
Illic; turba fuit: longo sed tempore *castris*
Barbaries iunctis occasum miscui*t ortu.*
Stat clypeis uallata cohors, hastilia *torquet:*
Ense minax, uolucrique nocens per in*ane sagitta.*
Nobile non animis, sed non ignobile *factis*
Vulgus, inaequali iustus Mars sorte *peremit.*
Inuius hinc uertex manibusque et moenibus *extat:*
Inde ducis uirtus bellum domitu*ra perenne.*
Ergo immite fremens coniuncto ro*bore ductor*
Naturae certare parat. Cadit agmin*e facto*
Silua ferox: nudi mirantur sidera *fontes*,
Ignotumque uident montana cubilia *caelum.*
Texitur in turres abies, et uincere *montes*
Iussa, renitentes exterret culmin*e nubes.*
......los creuere uiae quas uique *manuque*
*
*
* ||
Patricius longis in caelum molibus urget, p. 194. b.
*Vicinis*que iubet socios consistere castris.
Iam nullus sine Marte dies, nox omnis in armis.
Emicat obscuras bellatrix pinna per umbras
*Illatu*ra neces: et mors incerta tenebris
Fertur, et indubia quamuis sub sorte cruorem

v. 150. Moveor ut *unum tempus*, de uno *anno* accipiam: ut recentioribus Graecis χρόνος pro ἔτος valet. v. 155. Cod. *Natura.* v. 162. pr. m. *uertix:* tum, *manibus et.* v. 165. Cod.

Spargunt, *ig*naros fatorum lumine cursos
*Caeco te*la regunt, et letum errantia portant.
*Inde sub*actorum bello pars magna reorum
Dedere se tardata *par*at, sensimque recepta
*Detrect*are minas: etiam, discordibus armis,
*Dum pars b*ella gerit, ueniam pars poscere gestu,
*Pars proper*are fugam: donec penetrata labore
*Longo ui*ctrices hauserunt moenia flammae:
*Carminaque op*tatam en uictis dant ultima famam
Qui saeuo sub Marte cadunt: sed carmina tandem
Sancta cruentatos uertant ad foedera cantus.
Qui dum bella sonant, semper memorabitur hostis;
*Et sat la*udis habet cui tot praemisimus arma.
*Est mun*di longaeua salus, qua uindice tutam
*Exerc*ent elementa fidem; qua conprimit undas
Vulcanus; noctisque uices lux alma recondit;
*Flammea n*ec siccas urit Titania terras.
...*popu*lis quae iura dedit, quae condidit urbes
...........uixit Latium post bella Quirini
........c.ato animam uirtute Quirinum
..*gres*sus geminos oris nunc m... ||

gadit. v. 177. *cursos.* sic Cod. v. 178. Initio versus in membr. a pr. m. *aa.* exstare videtur. v. 186. pr. m. pro *sed*, *sub* scripserat, omissum scilicet ante *Marte*. v. 187. Ad foedera Aëtii dicenda ita transit, ut foedere diversarum rerum naturae compagem stare doceat. v. 195. De Numa, foederum et pacis auctore, sermonem esse apparet.

BONNAE, EX OFFICINA TYPOGRAPHICA THORMANNIANA.

